

- ред. кол. В. Л. Погребна, Н. В. Островська, І. Ю. Тонкіх та ін. Дніпро : ЛІРА, 2018. С. 434–437.
2. Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Друга іноземна мова» (французька мова) (для студентів 1-4 курсів денної форми навчання напряму підготовки 6.140103 – «Туризм») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад. : Н. П. Юр'єва. Харків : ХНАМГ, 2013. 46 с.
 3. Савчук Н. І. Роль іноземної мови при підготовці фахівців в сервісі і туризмі: новітні вимоги та інноваційні технології. *Карпатський край*. 2014. № 1. С. 109–116.
 4. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf> (дата звернення: 28.02.2020).

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Задорожна І. П.

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні важко переоцінити роль іншомовної освіти в глобалізованому суспільстві, яке дедалі більше посилює та розвиває інтеграцію. Відповідно до випускників ЗВО висувуються високі вимоги щодо рівня володіння ними іноземними мовами, і, в першу чергу, англійською як мовою міжнародного спілкування в різних сферах діяльності. Таким чином, виникає потреба у вдосконаленні системи професійно орієнтованої іншомовної підготовки студентів ЗВО. На сучасному етапі здійснено низку досліджень у цьому напрямку (І. П. Задорожна [1]; Н. В. Зінукова [2]; З. М. Корнева [4]; Н. В. Майер [5] та ін.), які, однак, не вичерпують проблеми. Потребують розробки та оновлення системи іншомовної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей з урахуванням специфіки їх подальшої професійної діяльності, типових ситуацій спілкування; вимог до фахівців стосовно володіння іноземною / іноземними мовами; особливостей навчання у відповідних закладах вищої освіти; специфіки цільової аудиторії; вікових особливостей студентів;

потреб ринку праці, який швидко змінюється; різного рівня володіння іноземною мовою першокурсниками.

Зокрема, специфіка подальшої професійної діяльності виявляється в цілях, змісті, методах і засобах навчання. Зрозуміло, що зміст навчання, наприклад, студентів-медиків значною мірою відрізнятиметься від змісту навчання студентів технічних спеціальностей. Причому різниця простежуватиметься і в предметному, і в процесуальному компонентах.

Ще один важливий аспект, який потрібно враховувати при розробці систем іншомовної підготовки майбутніх фахівців, – їхні вікові особливості, закономірності розвитку в них когнітивних процесів. Наприклад, у 19 років швидше розвиваються логічні процеси, ніж мнемічні, у 20 навпаки, а в 22 роки дещо знижується ефективність обох процесів; у студентському віці здатність до концентрації уваги посилюється, але її стійкість зростає лише з 22-х років [3, с. 105].

Суб'єкти навчання характеризуються психологічними особливостями. Так, студенти музичних спеціальностей за специфікою функціонування когнітивних процесів дещо відрізняються від майбутніх фахівців інформаційно-комунікаційних технологій, що відповідно позначається на особливостях оволодіння зазначеними категоріями студентів іноземною мовою.

Аналіз напрямів розвитку вищої іншомовної освіти в Україні зумовлює доцільність аналізу методологічного підґрунтя для створення системи навчання іноземних мов. Донедавна таким підґрунтям слугував комунікативний підхід, який передбачає навчання іноземної мови в ситуаціях реального спілкування. Однак, методика навчання іноземних мов безперервно розвивається, спричиняючи появу нових підходів, які відображають погляди суспільства та наукової спільноти на запити суспільства. Не заперечуючи важливості комунікативного підходу, який визначив появу багатьох інтерактивних методів, технологій тощо, вважаємо, що на сучасному етапі він не є єдиним домінуючим підходом у навчанні іноземних мов. Так, поглиблення розуміння нерозривності навчання мови і культури спричинило вагомість культурно-спрямованого підходу, в якому увага зосереджується не на оволодінні мовою як засобом спілкування, а на культурі спілкування певної мовної спільноти з урахуванням ситуації, цілей тощо [6, с. 6]. О. Б. Тарнопольський виділяє ще один підхід, який має перспективи набути рис домінуючого – принципівий прагматизм, який передбачає поєднання різних підходів відповідно до потреб, цілей, особливостей суб'єктів навчання, умов навчання з метою досягнення максимальної ефективності, забезпечення комунікативної взаємодії студентів, розвитку їхньої автономії, усвідомлення культурних аспектів комунікації, контекстуального та інтегрованого навчання [6, с. 6; 7, с. 39–40].

Існує думка, що три підходи можуть поєднуватись в конструктивістському [6] (чи прагматичному [7]) підході, що передбачає раціональний відбір методів та технологій відповідно до цілей; побудову навчання на матеріалі інших

дисциплін, інтеграція іноземної мови з дисциплінами фаху; залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі для реалізації змішаного та дистанційного навчання, можливість побудови індивідуальної траєкторії навчання студентом, розвиток автономії майбутніх фахівців [6, с. 8].

Таким чином, перспективами розвитку вітчизняної вищої іншомовної освіти вважаємо розробку систем професійно орієнтованої іншомовної підготовки студентів ЗВО з урахуванням специфіки їх подальшої професійної діяльності, типових ситуацій спілкування; вимог до фахівців стосовно володіння іноземною / іноземними мовами; особливостей навчання у відповідних закладах вищої освіти; специфіки цільової аудиторії; вікових особливостей студентів; потреб ринку праці, який швидко змінюється; різного рівня володіння іноземною мовою першокурсниками та із застосуванням прагматичного підходу як методологічної основи процесу підготовки фахівців.

Література

1. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
2. Зінукова Н. В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 44 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. Москва : Логос, 2001. 384 с.
4. Корнева З. М. Система професійно орієнтованого англомовного навчання студентів технічних спеціальностей у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2018. 34 с.
5. Майер Н. В. Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх учителів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2016. 393 с.
6. Тарнопольський О. Б. Три головних парадигми у викладанні іноземних мов у ХХІ сторіччі: пролегомени до створення єдиного підходу до їх навчання. *Іноземні мови*. 2019. № 2 (98). С. 3–9.
7. Kumaravadivelu V. Beyond methods: Macrostrategies for language teaching. New Haven and London : Yale University Press, 2003. 49 p.